

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] iustitia semper sit virtus? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

scibili, & concupiscibili, & secundum quod hæc obediunt rationi, & vniuersaliter secundum quod vnicuique parti hominis attribuitur, quod ei conuenit. Vnde & * Philosophus in quinto Ethicorum, hanc iustitiam appellat, secundum metaphoram dictam.

c. vl. 10 5

Ad primum ergo dicendum, quod iustitia, quæ sit per fidem in nobis, est per quam iustificatur impius: quæ quidem in ipsa debita ordinatione partium animæ consistit, sicut supra * dictum est, cum de iustificatione impij ageretur. Hoc autem pertinet ad iustitiam metaphoricè dictam, quæ potest inueniri etiam in aliquo solitariam vitam agente. Et per hoc patet responso Ad secundum.

1. 2. q. 113. a. 1.

Ad tertium dicendum, quod iustitia Dei est ab æterno, secundum voluntatem, & propositum æternum. Et in hoc præcipuè iustitia consistit: quamuis secundum effectum non sit ab æterno, quia nihil est Deo coæternum.

Ad quantum dicendum, quod actiones quæ sunt hominis ad seipsum, sufficienter redificantur, redificatis passionibus, per alias virtutes morales. Sed actiones quæ sunt ad alterum, indigent speciali redificatione non solum per comparationem ad agentem, sed etiam per cõparationem ad eum, ad quem sunt. Et ideo circa eas est specialis virtus, quæ est iustitia.

ARTIC. III.

Utrum iustitia sit virtus?

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod iustitia non sit virtus. Dicitur enim Luc. 17. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus. Sed non est inutile facere opus virtutis. Dicit enim Ambrosius in secundo de officijs, Vtilitatem non pecuniarij lucri asstimationem dicimus, sed acquisitionem pietatis. Ergo facere quod quis debet facere non est opus virtutis. Est autem opus iustitiæ. Ergo iustitia non est virtus.

320
5. Eth. 1.
2. c. 3.

c. 6. circa
prin. 10. 2

¶ 2 Præterea, Quod sit ex necessitate, non est meritorium. Sed reddere alicui quod suum est, quod pertinet ad iustitiam, est necessitatis. Ergo non est meritorium. Actibus autem virtutum meremur. Ergo iustitia non est virtus.

text. 16. 10mo 3.

¶ 2 Præterea, Omnis virtus moralis est circa agibilia. Ea autem quæ exterius constituuntur, non sunt agibilia, sed factibilia: ut patet per * Philosophum in 9. Metaph. Cum ergo ad iustitiã pertineat exterius facere aliquod opus secundum se iustum, videtur quod iustitia non sit virtus moralis.

ca 36. in princ.

SED contra est, quod * Gregorius dicit in 2. Moralium, quod in quatuor virtutibus, scilicet temperantia, prudentia, fortitudine, & iustitia, tota boni operis structura confurgit.

in 2. de iust. cir. princ.

RESPONDEO dicendum, quod virtus humana est quæ bonum reddit actum humanum, & ipsum hominem bonum facit, quod quidem convenit iustitiæ. Actus enim hominis bonus redditur ex hoc, quod attingit regulã rationis, secundum quã humani actus rectificantur. Unde cû iustitia operationes humanas rectificet, manifestum est quod opus hominis bonum reddit. Et ut * Tullius dicit in 1. de officiis, ex iustitia præcipuè viri boni nominantur. Unde sicut ibidem dicit, in ea virtutis splendor est maximus.

Ad primum ergo dicendum, quod cum aliquis facit quod debet, non affert utilitatem lucri ei, cui facit quod debet, sed solum abstinere à damno eius: sibi tamen facit utilitatem, in quantum spontanea & prompta voluntate facit illud quod debet, quod est virtuosè agere. Unde dicitur Sapient. 8. quod sapientia Dei, sobrietatem & iustitiam docet, prudentiam & virtutem, quibus in vita nihil est utilius hominibus, scilicet virtutibus.

Ad secundum dicendum, quod duplex est necessitas. Una coactionis: & hæc quia repugnat voluntati, tollit rationem meriti. Alia autem est necessitas ex obligatione præcepti, siue ex necessitate finis: quan-

quando scilicet aliquis non potest consequi sine virtutis, nisi hoc faciat : & talis necessitas non excludit rationē meriti, in quantum aliquis hoc quod sic est necessarium, voluntariē agit : excludit tamen gloriā supererogationis, secundum illud 1. ad Corinth. 9. Si euangelizauero, non est mihi gloria : necessitas enim mihi incumbit.

Ad tertium dicendum, quod iustitia non consistit circa exteriores res quantum ad hoc, quod est facere quod pertinet ad artem; sed quātum ad hoc, quod vitur eis ad alterum.

ARTIC. IV.

¶ *Utrum iustitia sit in voluntate sicut in subiecto?*

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod iustitia non sit in voluntate, sicut in subiecto. Iustitia enim quandoque veritas dicitur. Sed veritas non est voluntatis, sed intellectus. Ergo iustitia non est in voluntate sicut in subiecto.

¶ 2 Præterea, iustitia est circa ea, quæ sunt ad alterum. Sed ordinare aliquid ad alterum, est rationis. Iustitia ergo non est in voluntate sicut in subiecto, sed magis in ratione.

¶ 3 Præterea, iustitia non est virtus intellectualis, cum non ordinetur ad cognitionem: unde relinquitur quod sit virtus moralis. Sed subiectum virtutis moralis est rationale per participationem, quod est irascibilis & concupiscibilis, ut patet per Philosophum * in primo Ethicorum. Ergo iustitia non est in voluntate sicut in subiecto, sed magis in irascibili & concupiscibili.

SED contra est, quod * Ansel. dicit, quod iustitia est reſcitudo voluntatis, propter se seruata.

RESPONDEO dicendū, quod illa potentia est subiectū virtutis, ad cuius potētiam actum reſtificandū virtus ordinatur. Iustitia autem non ordinatur ad dirigendum aliquem actum cognoscitiuum. Non enim dicimur iusti ex hoc, quod recte aliquid cognoscimus : & ideo subiectum iustitiæ non est intellectus,

Sec. Sec. Vol. ij.

C vel

321

3. dif. 33.

9. 6. ar. 4.

94. 3. q.

vir. 9. 1.

2. 5. co. fr.

et 5. etibi.

10. 1. 60. 20

cap. ult.

10. 5.

in dialo.

de ver. 6.

13.